

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 468/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Rastislavom Lenartom, advokátom, Pollova 32, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/67/2022 z 25. mája 2023 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia a jemu predchádzajúcim postupom. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, priznať mu finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a trovy právneho zastúpenia. Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) prebiehalo konanie o určenie neplatnosti právnych úkonov, v ktorom sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení žalovaného v 2. rade. Okresný súd rozsudkom č. k. 38C/191/2014-203 z 15. novembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) v spojení s opravným uznesením určil, že zmluva o prevode členských práv a povinností člena stavebného bytového družstva k bytu [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ] uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným v 1. rade z 9. júla 2014 je neplatná. Súčasne určil, že aj zmluva prevode členských práv a povinností člena stavebného bytového družstva k bytu [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ] uzatvorená medzi žalovaným v 1. rade a sťažovateľom ako žalovaným v 2. rade zo 14. júla 2014 je neplatná. Okresný súd tiež rozhodol o určení, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou členského podielu k dotknutému bytu. Vzájomný

návrh sťažovateľa proti žalobkyni o zaplatenie náhrady škody vo výške 14 768,84 eur okresný súd zamietol a nárok sťažovateľa proti žalovanému v 1. rade o zaplatenie sumy 35 000 eur vylúčil na samostatné konanie.

3. O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) potvrdzujúcim rozsudkom č. k. 3Co/2/2020-300 z 2. decembra 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré v ústavnej sťažnosti rozsiahlo citoval (strany 2 až 8 ústavnej sťažnosti). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľa odmietol uznesením č. k. 7Cdo/67/2022 z 25. mája 2023 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namietal, že uznesenie najvyššieho súdu vykazuje znaky „až povrchného rozhodnutia“, keďže podstatná časť jeho odôvodnenia je obsiahnutá iba na približne 1,5 strane textu (body 9 a 10 odôvodnenia).

6. Navyše napadnuté rozhodnutie má aj vážne formálne nedostatky, pretože v záhlaví nie je uvedené zloženie senátu, na poslednej strane napadnutého rozhodnutia je uvedené len meno predsedu senátu, teda nie je zrejmé, kto boli ďalší dvaja členovia senátu. Napadnuté rozhodnutie preto považuje sťažovateľ za absolútne zmätočné a tiež ako možný „prejav skrytej zaujatosti“, resp. zasiahnuté „*tieňom pochybnosti o možnej zaujatosti*“ konajúceho senátu v jeho neprospech.

7. Sťažovateľ uviedol, že v dovolaní namietal aj nedostatok vecnej legitímácie, teda pasívnej aj aktívnej, čo odôvodnil v podanom dovolaní tým, že výrok III rozsudku okresného súdu (určenie, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou členského podielu v stavebnom bytovom družstve, pozn.) potvrdený odvolacím súdom nemôže byť riadne vykonateľný a správny, ak na žalovanej strane nebude vystupovať aj samotné stavebné bytové družstvo, ktorého sa účinky prevodu členských práv a povinností nepochybne dotýkajú. Dovolací súd sa s touto vadou konania vôbec nevysporiadal, rovnako ani s celým obsahom podaného dovolania sťažovateľa, preto sťažovateľ považuje uznesenie najvyššieho súdu za nepreskúmateľné, nejasné a neurčité.

8. Dovolací súd oprel svoje rozhodnutie o judikatúru najvyššieho súdu – uznesenie č. k. IVOBdo/2/2020 z 27. apríla 2021, ktoré sa týka otázky absolútnej neplatnosti prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a zotrváva pri ďalších prevodoch nehnuteľnosti na zásade, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám. V danom prípade nešlo o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ale o zmluvu o prevode členských práv a povinností člena stavebného bytového družstva. Dovolací súd sa tiež nevysporiadal s judikatúrou ústavného súdu, ktorú sťažovateľ uviedol vo svojom dovolaní, teda že neobstojí poukazovanie súdu na princíp, resp. na túto starorímsku zásadu, a to aj z dôvodu nutnosti rešpektovania dobromyseľnosti pri nadobúdaní vlastníctva, resp. zásady ochrany dobrej viery poskytovanej súdmi

pri spochybňovaní vlastníctva prevodcu (pozri nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 151/2016 z 3.mája 2017).

9. Tak isto sťažovateľ odkazuje *per analogiam* aj na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5Cdo/64/2018 z 25. februára 2021 o otázke dobromyseľnosti oprávneného držiteľa, ako aj na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, ktorý pojednáva o tom, že uvedené riziko má niesť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere (v danom prípade sťažovateľ), pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť, ako vec opustila vlastníkovu sféru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa v konaní o určenie neplatnosti právnych úkonov – zmlúv o prevode členských práv a povinností člena stavebného bytového družstva k bytu.

11. Ústavný súd v prvom rade dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné. Zároveň ústavný súd svojou judikatúrou oponuje najvyššiemu súdu v takých prípadoch, ak dovolania posudzuje príliš formalisticky a reštriktívne so zreteľom na skutočný obsah dovolania a reálnu existenciu dôvodov zakladajúcich možnosť dovolacieho prieskumu (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012, IV. ÚS 372/2020).

12. V uvedenom kontexte ústavný súd posudzoval aj namietané uznesenie najvyššieho súdu a vyslovil záver, že najvyšší súd sa s dovolaním podaným sťažovateľom vysporiadal ústavne konformným spôsobom a na jeho argumenty bola poskytnutá relevantná a ústavne udržateľná odpoveď.

13. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého dôvodnosť a prípustnosť odôvodňoval výlučne existenciou vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, konkrétne namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s námietkou vecnej legitímácie, preto výrok III rozsudku okresného súdu nemôže byť riadne vykonateľný, ak na strane žalovaného nevystupovalo aj dotknuté stavebné bytové družstvo. Krajský súd tiež podľa sťažovateľa nedostatočne skúmal naliehavý právny záujem vo vzťahu k výrokom I až III rozsudku okresného súdu. Súčasne namietal, že súdy nebrali do úvahy skutočnosť, že zmluva o prevode členských práv a povinností člena stavebného bytového družstva bola uzatvorená podľa predpisov obchodného práva, nie podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorý všeobecné súdy v danej veci nesprávne aplikovali. Následkom uvedeného bolo neaplikovanie § 446 Obchodného zákonníka, ktoré prelamuje princíp, že „Nikto nemôže na druhého previesť viac práv, než má sám“. Aj bez ohľadu na uvedené ustanovenie Obchodného zákonníka sťažovateľ v dovolaní uviedol, že neobstojí poukazovanie na uvedenú zásadu, a to z dôvodu nutnosti

rešpektovania princípu dobromyseľnosti pri nadobúdaní vlastníctva, ktorý vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu (pozri nález sp. zn. I. ÚS 151/2016). Krajský súd, ako aj okresný súd sa dobromyseľným nadobudnutím členských práv zaoberali len povrchno, poukazujúc na údajné nedobromyseľné nadobudnutie členských práv z dôvodu zaplatenia neobvykle nízkej sumy.

14. Najvyšší súd na argumentáciu sťažovateľa poskytol dostatočne jasnú, výstižnú, i keď stručnú odpoveď, pričom konštatoval, že tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení skutkového stavu v zásade nemožno kvalifikovať ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, pokiaľ nedosahujú intenzitu nepreskúmateľnosti. V danej veci sú podľa dovolacieho súdu napadnuté rozhodnutia dostatočne odôvodnené vo vzťahu k právnomu názoru, ku ktorému súdy nižšej inštancie dospeli. Najvyšší súd tiež citoval § 446 Obchodného zákonníka, ktorý sa vzťahuje výlučne na prevod vlastníckeho práva k huteľnej veci. Prevod členských práv a povinností spojených s členstvom v družstve upravený v špeciálnom ustanovení Obchodného zákonníka (§ 230) je tak ovládaný zásadou *nemo plus iuris*, ktorá sa aplikuje aj v obchodnoprávných vzťahoch (okrem zákonom stanovených výnimiek, napr. § 446 Obchodného zákonníka, § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ďalšie, pozri bod 10 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Keďže možno previesť iba existujúce právo, po posúdení prvej zmluvy o prevode členských práv a povinností člena stavebného bytového družstva k bytu ako absolútne neplatnej sú všetky ďalšie prevody rovnako neplatné. Napokon dobromyseľnosť sťažovateľa, na ktorú poukazoval, nebola v konaní preukázaná.

15. Z hľadiska sťažovateľom tvrdeného odklonu od rozhodovacej činnosti ústavného súdu k nastolenej problematike ústavný súd nad rámec okolností uvedených následne v bodoch 17 a 18 tohto odôvodnenia poznamenáva, že právna a súdna prax v otázke uprednostnenia ochrany práv pôvodného vlastníka pred ochranou dobromyseľného nadobúdateľa od nevlastníka prešla obdobím názorovej nejednotnosti. Na úrovni najvyššieho súdu došlo k nastoleniu jednoty rozhodnutím veľkého senátu č. k. 1VObdo 2/2020 z 27. apríla 2021, na ktoré správne poukazuje aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu.

16. Ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 skutočne prelomil zásadu „*nemo plus iuris*“, pričom tiež výslovne uviedol, že „Otázkou dobrej viery takého nadobúdateľa vlastníckeho práva sa tak všeobecné súdy musia vždy riadne zaoberať pri jeho spochybnovaní treťou osobou.“. Na toto rozhodnutie potom ústavný súd nadviazal rozhodnutiami vo veciach sp. zn. I. ÚS 151/2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017. Podľa názorov vyslovených v nich musí byť podstatným dôvodom na eventuálny odklon od striktného uplatňovania zásady „*nemo plus iuris*“ výnimočnosť okolností, ktoré založia dobromyseľnosť nadobúdateľa s následkom jej prevahy nad ochranou pôvodného vlastníka. Na úrovni ústavnej súdnej praxe taktiež došlo v ostatnom období k ustáleniu na právnom názore o potrebe uprednostnenia ochrany pôvodného vlastníka s výnimkou tých prípadov, kde zákon výslovne vytvára právny rámec pre možnosť nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka. Ústavný súd sa v otázke riešenia konfliktu princípu *nemo plus iuris* s princípom ochrany dobromyseľného nadobúdateľa prikláňa k uprednostneniu zákonom predpokladaných spôsobov nadobudnutia vlastníckeho práva, pričom uprednostnenie ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere úplne nezatraca, ale vzhľadom na zásadu právnej istoty aplikáciu tohto princípu pripúšťa iba vo veľmi obmedzenej miere (pozri nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 510/2016 z 19. januára 2021

publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 10/2021). Také riešenie konvenuje záveru najvyššieho súdu uvedenému v bode 14 tohto odôvodnenia.

17. Bez ohľadu na to a primárne je z pohľadu ústavného súdu možné skonštatovať, že sťažovateľ sa sám pripravil o meritórny prieskum v otázke právneho posúdenia veci tým, že proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie výlučne z dôvodu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V nadväznosti na citované ústavný súd zdôrazňuje, že nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f) CSP sa rozumie taký chybný (nesprávny) procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu zákon priznáva na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o vadu, ktorá je z hľadiska § 420 písm. f) CSP významná, bude nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1371.). Inými slovami, sťažovateľ (v záujme svojho procesného úspechu) nemal v dovolaní namietať tzv. zmätočnosť odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, ale nesprávne právne riešenie ním nastolenej otázky v konfrontácii so sťažovateľom akcentovanou judikatúrou (dokonca až) ústavného súdu, pričom v takom prípade je obsah prieskumu odvolacieho súdu odlišný a hlbší.

18. Pri formulácii dovolacích dôvodov platí v zmysle § 440 CSP pravidlo, že dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný, čo je premietnutím samotnej podstaty dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má byť spísaný advokátom ako osobou znalou práva, keďže je spôsobilý zasiahnuť do právnej istoty účastníkov konania a prelomiť záväznosť a nezmeniteľnosť už právoplatného rozhodnutia súdu. Zákonom ustanovený spôsob vymedzenia dovolacích dôvodov pre nesprávne právne posúdenie (§ 432 CSP), resp. pre existenciu väd zmätočnosti (§ 431 CSP) korešponduje s tým, že ide vo svojej podstate o rozdielne dovolacie dôvody, ktoré možno uplatniť popri sebe (I. ÚS 643/2017). Ak dovolateľ označí len jeden z nich, nemôže dovolací súd sám vykonať dovolací prieskum aj z hľadiska dôvodov prípustnosti dovolania zakladajúcich sťažovateľom neoznačený dovolací dôvod (pozri uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 644/2021 zo 14. decembra 2021 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 113/2021).

19. Pokiaľ sťažovateľ namieta možnú zaujatosť z dôvodu neuvedenia mien členov senátu v záhlaví napadnutého rozhodnutia, ústavný súd, poukazujúc na § 236 CSP, konštatuje, že písomné vyhotovenie uznesenia obsahuje zjednodušené záhlavie, v ktorom sa oproti rozsudku uvádza iba označenie súdu, ktorý uznesenie vydal, bez uvedenia mien a priezvisk sudcov – členov senátu. Okrem uvedeného z rozvrhu práce najvyššieho súdu, ktorý je transparentný a vopred stanovený, sa sťažovateľ mal možnosť dozvedieť presné zloženie senátu, ktorý vo veci konal a rozhodoval. Ústavný súd preto predmetnú námietku sťažovateľa vyhodnotil ako irelevantnú.

20. Ústavný súd zastáva názor, že závery najvyššieho súdu sú ústavne udržateľné, nie sú arbitrárne, a preto nebolo možné uvažovať o tvrdenom porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku uznesenia najvyššieho súdu.

Z pohľadu námietok sťažovateľa v ústavnej sťažnosti je možné uzavrieť už v štádiu jej predbežného prerokovania, že medzi uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

21. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje, že v tejto časti ústavná sťažnosť nespĺňa zákonom ustanovené náležitosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, keďže sťažovateľ kvalifikovane zastúpený advokátom bližšie tieto práva neodôvodnil, len citoval uvedené ustanovenia článkov, ale už konkrétnu argumentáciu vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu neuviedol. Odôvodnenie návrhu je podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom a je jednou z esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na to ústavný súd odmietol jeho ústavnú sťažnosť v tejto časti z uvedeného dôvodu.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci vrátane návrhu na odloženie vykonateľnosti stratilo opodstatnenie. Samotné odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu v rámci jeho predbežného prerokovania samo osebe vylučuje potenciálnu hrozbu závažnej ujmy (§ 129 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu